

doelverrijen heeft
t hij beoogen
t van het klare

vlak bij, met
en, krijgt een
en lijnen, van
wen, maar mist
gelaat, en kan
neer erkennen.

Pijne, uitge-
voor den ge-
nauwkeuriger
t resultaat van
elder en klaar
anderen weet
le deze dorre

van de waar-
m op anderen
rucht van dat
vinden niet
van zijn eigen
ken en getui-
drukking, met
and, dat hij tot
den toegang

en, indien hij
van zijn hart,
n zijn geloof,
ende persoon
waarheid te
te geven.

T zoeken niet
ijn hoorders,
Hij zal hun
innerlijk be-
aan niet van
hij de waar-
den levenden
en afscheiden
arboven. En
nwerken van
eel den per-
an de waar-
ezenlijkheid
het Intellec-
en, om (den
are, heldere

tema.

g is niet de
eerste maal

Amsterdam-
reede, voor
stre univer-
s, zelfs op
stelling aan

ie toen nog
et plan van
et plan van
nderhande-
verking van
u men een
ven hebben
e rood, voor
n met sub-
lie faculteit
oben gezet.

Haagsche
Utrecht en
zwaar voor

ten destijds
een twijfel
am zou in
1886) twee
denis heb-
d de over-
Dr. Kuyp-
geen geld
den zouden
ele positie
Gemeen-
at deze in
eologische
t, met wie
viel. Men

Amster-
een bloei-
en, en de
geld hun

ds in die
Men zag
de breuk-
liging ook
er zware
officieele,
ich bloot-
zich ge-
waarvan
op prijs-
pen.

de aan-
wijsigden
nu, „dat
Van het
op prijs-
pen.

de aan-
wijsigden
nu, „dat
Van het
op prijs-
pen.

de aan-
wijsigden
nu, „dat
Van het
op prijs-
pen.

de aan-
wijsigden
nu, „dat
Van het
op prijs-
pen.

de aan-
wijsigden
nu, „dat
Van het
op prijs-
pen.

de aan-
wijsigden
nu, „dat
Van het
op prijs-
pen.

bij de Rijks-universiteiten zelve mannen
van naam en faam te hebben, die op weten-
schappelijk terrein de eere van den Chris-
tus hooghielden, spreekt van een heroïsme,
dat zijn heroïken aanleg verraadt.

Meer dan een denkbeeld is het dan ook
niet. Hij werkt het niet uit. Veel min-
der vernam men van enig eigen initiatief,
om tot de verwezenlijking ervan te gera-
ken. Zelfs is geen poging aangewend, om
hetgeen de heer Lohman zelf vroeger over
de noodzakelijkheid van eigen stichting, met
het oog op de studeerende jongelingschap,
schreef, met het nu door hem voorgestane
denkbeeld in overeenstemming te brengen.

Daarentegen waagde hij wel een poging,
om dit aanvullingssysteem voor het *vroem-
gemod* te verdedigen.

Als de Kerk van Christus één ware, dan,
ja, zou ze ten deze kunnen optreden. Thans
is ze dit niet. Alle aardsche organisatie der
eenheid ontbreekt. Er is niet anders dan
de mystieke eenheid, die we in „de leiding
van den Christus“ hebben. Dit is der Chris-
tenen eigen schuld. Zij hebben de eenheid
der kerk verloor. Verdient daarom is het,
dat het ongelooft om de wetenschap
ontfutseld heeft. Dit moeten we als na-
tuurlijke straf willig dragen. Er zullen nog
wel erger dingen komen. En onder die
omstandigheden is het eenige wat ons rest,
enkele getuigen te laten optreden. En voorts
de zaak aan de hoede van den Christus
aan te bevelen. Gelijkt men ziet, kerk-
de zelfde redeneering die steeds is aangevoerd
tegen elke poging van Christelijke zijde,
om de bresse in den muur te dichtten, en
door krachtig initiatief tot nieuwe organi-
satie te geraken. De erkenning van eigen
schuld niet als stoot tot het opwaken van
nieuwe levensenergie, maar als vrijbrief om
niet te handelen, en zich in de tente der
mystiek terug te trekken. Men kent dit
standpunt uit de dagen vóór de Reformatie.
Bij Pierre d'Ailly, Jean Charlier (Gerson),
Nicolas de Clémanges, Ludwig d'Aleman,
e. a. kan men geheel dezelfde redeneering
vinden.

Met deze redeneering nu gaan we in geen
geval mede. Ze leert een beschouwing van
schuld en zonde, die vlak het omgekeerde
is van wat op elk ander gebied door elk
man van ernst bij zichzelf en bij anderen
in praktijk wordt gebracht. Erkenning van
schuld mag, naar luid der Heilige Schrift,
noot tot lijdelijk stilte, maar moet steeds
tot openlijk en onvermoed breken met de
zonde leiden, en prikkel zijn tot doen, tot
met verduubeling van kracht, doen van wat
door schuldige nalatigheid verzuimd werd.

Geheel afgescheiden van dit o. i. te ver-
oordeelen motief, geven we voetstoots toe,
dat handelen naar het aanvullingssysteem
beter is dan *niet* doen. Blijkt de energie
voor eigen stichting te ontbreken, is er ge-
brek aan mannen die de leiding op zich
kunnen nemen, en ook ontbreekt de offer-
vaardigheid, dan kan het noodzakelijk zijn
het aanvullingssysteem tijdelijk voor lief te
nemen.

Mits — en hier leggen we nadruk op —
mits steeds op den voorgrond sta, dat eigen
stichting doelwit blijve, en dat men zich met
het aanvullingssysteem slechts tijdelijk behelp-
t. En daar nu de heer Lohman het juist om-
gekeerd stelt, en *bij keuze* aan het aan-
vullingssysteem *voorkeur* geeft, moet het aldus
door hem aanbevolen denkbeeld *principeel*
verworpen worden.

Wel laat zich een aanvullingssysteem den-
ken, dat niet onder dit oordeel zou vallen,
en dat met name in Frankrijk wordt toege-
past. Het bestaat dan hierin, dat men niet
enkele extra-hoogleraren, maar geheele
faculteiten naast en tegenover de officieele
plaatst; faculteiten, die dan op haar beurt
door zekeren band kunnen vereenigd wor-
den, en alzoo van fievierde een eigen Uni-
versiteit officieus op het officieele terrein
doen optreden. Daar dit echter door den
heer Lohman niet bedoeld wordt, kan dit
denkbeeld hier buiten bespreking blijven.
Ook zou aan de verwezenlijking van zulk
een denkbeeld een geheele reorganisatie van
onze Wet op het Hooger Onderwijs moeten
voorafgaan.

Bepalen we ons daarom tot het aan-
vullingssysteem gelijk de heer Lohman het be-
pleit, dan gelden hiertegen de navolgende
bezwaren.

Ten eerste: laat ik de Overheids-Univer-
siteit voor wat ze is, en plaats ik daarbij
of daarnaast een enkelen leerstoel, be-
zet door een man van Christelijke bijdenis,
dan blijft de ongelovige wetenschap de
eigenlijke wetenschap, en treedt het Chris-
telijk beginsel alleen critisch en als correc-
tief op.

Dit nu is met den aard van het Chris-
telijk geloof en de Openbaring Gods in on-
verzoenlijken strijd. De Openbaring Gods moet
zijn en blijven de *positieve grondslag*, waarop
gebouwd wordt, en ze mag niet verlaagd
worden tot puur controle. De Christus is
niet een correctief op de waarheid. Hij
sprak: *Ik ben de waarheid*. En al wie
daaraan te kort doet, onthoudt hem de plaats
der eere, die ook op het gebied der weten-
schap hem toekomt.

In de tweede plaats, en als gevolg van
deze principele fout, zal dit correctief
slechts hier en daar, op een enkel punt
en voor een enkel vak worden aangebracht.
Dit nu is met het begrip zelf van alle weten-
schap in strijd. De vakken die een tak van
wetenschap vormen, zijn geen losse
twijgen, die men naar willekeur in elkaar
voegt, maar deze vakken hangen onderling
saam. Men kan dus niet het één vak uit
het beginsel des ongelooft, het andere uit
het beginsel des geloofs behandelen. Elk
beginsel heeft doordringende kracht. Het
is er mede als met den bouwstijl. Elk ge-
bouw, dien eere-naam waard, moet uit één
zelfden stijl worden opgetrokken; en wie een
gotisch raam wilde plaatsen in een gebouw
van byzantijnschen stijl zou bij geen kenner
anders dan afkeuring, zoo niet belachelijk
vinden. Het baat u dus niets, of ge aan

een Rijksuniversiteit al een Belijder
der kerkhistorie laat doceren, zoolang de dog-
matic, de uitlegkunde der Schrift en zoo-
veel meer door een ongelovig man wordt
onderwezen. Alzoo verbrokkelt ge de
eenheid, brengt verwarring in aller oplei-
ding aan, en zult nooit mannen vormen,
die leven en denken uit het geloovig
beginsel.

Ten derde legt elk onverplicht college
het altoos af tegen de colleges, die in
den geregelden cursus vallen. Men komt
er te hooft en te gras. En slechts aan
een zeer enkel man, van zeer bijzondere
gaven, zou het gelukken op den duur een
eenigzins betekenenden kring van jonge
mannen om zijn lessen te verzamelen. Hij
zou niet mede-examineeren, maar een an-
der zou examineeren in zijn vak, en de
studenten die zich door hem beleden lieten,
zouden zoo toch dubbele studie moe-
ten maken, en zich op hun examen of tot
dubbelspreken verleiden, of in hun belang be-
dreigd zien, bijaldien zij den concurrent van
den officieelen man tegenover den officieelen
dignitaris bijvielen.

Ten vierde, de studenten zouden ten
eenenmale missen den Christelijken kring
voor omgang en verkeer, waarvan de heer
Lohman te Groningen zoo plechtiglijk be-
weerde, dat deze hun nog noodiger was dan
het principele onderwijs.

Ten vijfde, de mannen, die ge als extra-
hoogleraren zouden willen aanstellen, zouden
elke principieel-encyclopedische vorming
missen. Ze zouden op bepaalde punten
tegen de heersche wetenschap in verzet
komen, maar van een overzien van het ge-
heel zou geen sprake zijn. Nu weet men,
waartoe dit zelfs op theologisch gebied
geleid heeft. Eén voor één wordt dan het
eene bolwerk van het Christendom na het
andere prijs gegeven, en ten slotte verla-
ren mannen als Kuenen en Oordt, dat zij
zelfs met een vergrootglas het principieel
verschil tusschen zich, en zulke Christusge-
tuigen, niet meer kunnen inzien. Dezelfde
moeilijkheid om hoogleraren te vinden,
waarmede ook de Vrije Universiteit tobt,
zoo alzoo in verhoogde mate weer terug-
keeren, oftewel men zou mannen moeten
aanstellen, die door hun onderwijs elk
waarschijnlijk belijder van den Christus bitter
teleurstelden.

Ten zesde, bij ontstentenis van elk pro-
grammatisch uitgewerkt beginsel, zou de
commissie die de benoeming had te doen,
niet anders dan naar willekeur *kunnen* te
werk gaan. Elke benoeming zou een per-
soonlijke quaestie worden. Bij loven en be-
iden zou de middensort het winnen. En
als het er op aankam om te beoordeelen,
gelijk de heer Lohman het uitdrukt, of de
benoemde van „het geloof in Christus was
afgevallen,“ zou elk oordeel van dien aard
onmiddellijk de vereeniging doen springen.
De geestverwanten van den veroordeelde
zouden zich zelve veroordeeld achten, zich
afschieden en den veroordeelde handhaven,
door hem namens een nieuwe vereeniging
opnieuw aan te stellen. En in het mid-
den van den kring der ongelovige hoog-
leraren zou een homerisch gelach opgaan
over de zelfontbinding van het Christelijk
geloof. Iets wat te meer kient, waar de
voorslag uitgaat van een man van Gere-
formeerde bijdenis, die natuurlijk met de
afbreking der Heilige Schrift, gelijk die on-
der de Ethischen gangbaar is, geen vrede
neemt.

Nog veel ware hier aan toe te voegen,
maar het gezegde volsta, om aan te toon-
en, dat een denkbeeld als ons hier wordt
aanbevolen, met de eere der Christelijke
bijdenis, met de eenheid der wetenschap,
met de paedagogische eischen, en met de
uitkomsten der praktijk in onverzoenlijken
strijd is.

Uit de Pers.

Over de medewerking van de leden der kerk
bij de regeling en uitoefening van het Kerkelijk
Beheer schrijft de *Fransche Kerkblad*:

Moeilijk daarentegen is de vraag, welke re-
chten aan de gewone gemeentelieden inzake het be-
heer moeten worden toegekend. De redenen,
waarom een rechtstreeksche verkiezing der com-
missie van beheer door de gemeente niet kan en
mag, zijn vroeger door ons uiteengezet en daarop
komen wij dus niet terug. De commissie van be-
heer moet, wat haar lastgeving betreft, geheel en
uitsluitend afhankelijk zijn van den Kerkeraad
en heeft in dat opzicht niets met de gemeente zelve
uitstaande. Zij komt met de gemeentelieden in
aanspraak in zoverre zij de contributien en gaven
voor den kerkedienst, en zij kan op grond van
haar kennis van den financieelen toestand den Ker-
kerad aanraden de financiële lasten niet op te
drijven. Maar zij heeft geen anderen soeverein
dan den Kerkeraad, en zoowel haar aanstelling
als haar instructie heeft zij alleen aan den Ker-
kerad als het wettige bestuurscollege der ge-
meente te danken. Het spreekt wel van zelf, dat
van een beroep door deze commissie van een
Kerkeraadsbesluit op de gemeente, op Gereformeer-
standpunt geen sprake kan zijn. Indien de com-
missie van beheer oordeelt, dat de Kerkeraad ver-
keerd handelt, kan elk lid der commissie zich be-
roepen op de Classis als meerdere vergadering,
maar een appél van den kerkeraad op de gemeente
is in het Gereformeerde Kerkrecht ondenkbaar.

Intusschen neemt dit alles niet weg, dat het
beheer daarom niet buiten de gemeente mag om-
gaan en de gemeentelieden wel degelijk in de be-
heerszaken moeten gekend worden. Alleen maar
niet de commissie van beheer, maar de *Kerkeraad*
heeft in dat opzicht met de gemeente raad te
plegen. De Kerkeraad is en blijft de eigenlijke
voet van het beheer, en hij heeft, juist omdat
hij ook in dat opzicht de gemeente vertegenwoor-
digt, te zorgen, dat de gemeente ook in de be-
heerszaken gekend worde. De gewoonte, die nog
veelal bestaat, om de beheerszaken geheel buiten
de gemeente om te behandelen, werkt in menig
opzicht verderfelijke. Niet alleen neemt daardoor
de belangstelling der gemeente af en komt het
daarvandaan, dat de giften verminderen, maar wat
erger is, menige Kerkeraad heeft door leening
en hypotheken aan de gemeente lasten opgelegd,
die niet te dragen waren, en die stellig zouden
zijn uitgebleven, wanneer de gemeente ernst gea-
pleegd was geworden. Een leening te sluiten, om
een nieuwe kerk te bouwen of de pastorie te ver-
fraaien, legt niet alleen het thans levende, maar
ook de toekomstige geslachten ernstige verplicht-
tingen op. Indien de Kerkeraad weet, dat de

draagkracht der gemeente groot genoeg is en de
gewone inkomsten voldoende zijn om de door zulk
een leening vermeerderde uitgaven te bestrijden,
dan kan de Kerkeraad desnoods buiten de gemeente
om handelen. Maar wanneer dit niet het geval is,
en door zulk een leening wel degelijk de uitgaven
de inkomsten zullen overschrijden, dan dient de Ker-
kerad althans overleg met de gemeente te plegen,
opdat de gemeente *wiste*, welke lasten zij voortaan
op zich neemt.

En wat geldt van buitengewone uitgaven, die
gedekt moeten worden door leeningen en hypothe-
ken, geldt feitelijk van het gehele beheer. Ook
bij het beheer moet „de gewone“ band tusschen
den Kerkeraad en de gemeente uitkomen; en ge-
voeld worden door de gemeente, dat de kerkeraad
haar vertegenwoordiger is. Het reglement,
door de Synode als concept voorgesteld, schrijft
daarom voor, dat de Kerkeraad de begroting voor
het volgende jaar niet zal vaststellen dan na de
gemeente gehoord te hebben, en eveneens dat de
rekening over het afgelopen jaar eerst door den
Kerkeraad zal worden goedgekeurd nadat de ge-
meente gehoord is. Men ziet, dat de Synode
dit ver genoeg gaat in het toekennen van invloed
aan de gemeente. Niet alleen de verantwoording
van het gevoerde beheer, maar zelfs de begroting
van de uitgaven, die gedaan zullen worden, moet
ter kennis der gemeente gebracht opdat deze
mogelijke bezwaren aan den Kerkeraad ter ken-
nis kunne brengen en, indien de Kerkeraad met
die bezwaren geen rekening houdt, kunne klagen
bij de Classis.

Hoe nu dit behoort der gemeente moet plaats
vinden, onschrijft de Synode niet. Het woord is
een vaststaande term in ons Gereform. Kerkrecht
en wordt altijd gebruikt om de medewerking der
gemeente aan te duiden. Voor dit behoort der
gemeente vaste regels te geven is moeilijk, omdat
veel afhangt van plaatselijke omstandigheden en
de toestand niet overal gelijk is. Maar wel kan
voorziening getroffen worden, dat *niet* in het
„behoort der gemeente“ wil niet stemmen, dat de
gemeente saamkomt om met stemmen meerder-
heid de begroting of de rekening en verantwoor-
ding goed te keuren. Dan zou de gemeente zelf
het beheer uitoefenen en de kerkeraad ophouden
het bestuurscollege te zijn. Het recht van goed-
keuren en vaststellen behoort aan den Kerkeraad te
blijven, maar de gemeente moet in deze zaak
vooral gekend, „gehooft“ worden. Het mag dus
niet buiten de gemeente omgaan. De publieke
zaak, de zaak die allen aangaat, moet ook publiek
worden behandeld. De Kerkeraad moet daarom
niet alleen zorgen, dat allen het weten, maar ook
open op hebben voor aanmerkingen, klachten
en van de gemeentelieden. Het komt ons daarom
voor, dat de gewoonte die veel gevolgd wordt, om
naar de boeken en te inzage voor de gemeente te
leggen in de kosterij en dan wanneer niemand
gekomen is om deze boeken in te zien, te verklaren,
dat de gemeente „gehooft“ is, en niemand bezwaar
heeft ingebracht, niet goed is. Het deponeren
ter griffie is niet alleen in de Tweede Kamer,
maar ook in ons kerkelijk leven een vorm om
lastige quaesties te begraven. En het mag er
Kerkeraad niet om te doen zijn, om dit behoort der
gemeente“ zoo in te richten, dat de gemeente
er toch buiten blijft, maar het streven van den
Kerkeraad moet juist wezen om de belangstelling
der gemeente in deze zaak op te wekken. En wie
maar een aparte wandeling naar de consistorie
kan of koster, om daar in dikke folianten eens
naar te snuffelen, hoe het beheer gevoerd is of
gevoerd zal worden? De praktijk heeft het overal
geleerd: op deze wijze komt er geen een.

In kleinere gemeenten, waar het eenigzins mo-
gelijk is, zouden wij daarom zeer beslist aanraden,
dat de Kerkeraad en bij het vaststellen der begro-
ting en bij de goedkeuring van het gehouden be-
heer de stemgerechtigde leden saamroep. Te veel
moeite kan dit niet opleveren, want de Kerkeraad
kan deze saamkomst houden na afloop van de week-
godsdiensttoespraak in den winter en dan vervalt
alle bezwaar aan het saamroepen van een gemeen-
telijke bijeenkomst voor een afzonderlijk doel ver-
bonden in deze vergadering kan de Kerkeraad
de leden dan op de hoogte stellen van het beheer,
vragen beantwoorden en mogelijke klachten ter
harte nemen.

In grotere gemeenten, waar in meer dan een
kerkegebouw dienst gehouden wordt, kan deze
regel natuurlijk niet worden opgevolgd. Maar ook
daar bestaat toch wel degelijk de mogelijkheid om
de gemeente in het beheer te doen meeleven. In
enkele kerken is de gewoonte reeds luccesach
geworden, om telken jare per gedrukt schrijven aan
alle gemeentelieden kennis te geven van den finan-
cieelen toestand. Dit is metterdaad in grotere
kerken de eenige praktische oplossing. De Kerke-
raad moet niet afwachten of de gemeentelieden in
de kosterij komen, maar dient bij ieder gemeen-
telijk huis een verslag te brengen van den to-
estand der geldelijke middelen. Zoo eerst weet ieder
gemeentelid, welke verplichtingen hij heeft en kan
hij uit den staat van ontvangst en uitgafte nagaan
of hij werkelijk genoeg geeft voor den dienst des
Heeren of dat zijn bijdrage nog kleiner moet
zijn. Het kan wijze kon voorkomen worden, dat
telkens van den kerk, ten aanhoore van ieder,
die toevallig in de kerk is, moet geklaagd worden,
dat de gemeente te weinig geeft, dat de kas niet
geput is, dat er extra collecten moeten worden
gegeven. Het kwaad schuilt niet daarin, dat de
leden der gemeente niet geven *willen* — de tekort-
komen worden immers altijd weer gedekt? — maar
dat de menschen niet *weten*, wat er noodig is. Bij
het losmaken van de koorden der beurs is een
voortdurende prikkel noodig, en die prikkel bestaat
juist daarin, dat de gemeente verneme, hoe het
met haar financieel staat.

De Kerkeraad zoude daarom in grotere kerken
zulk een gedrukt verslag rond, maar meene niet,
dat daarmede de gemeente „gehooft“ is. Zij is
dan alleen ingelicht. De Kerkeraad heeft daarom
in de tweede plaats, nadat dit verslag allen be-
reikt heeft, publiek van den kerk als bekend te
maken plaats en tijd, waarop de Kerkeraad, of een
Commissie uit zijn midden, zitting zal houden, om
de gemeentelieden die bezwaren hebben, te hooren.
„En dat behooren“ geschiedt niet pro forma,
om nu straks trots alle ingebrachte bezwaren, toch
zijn weg te gaan, maar hebbe tot resultaat, dat
de bezwaren, voor zoverre zij gegrond zijn, onder-
vraagd worden en de gemeentelieden aldus zelf
tot het besef komen, dat de Kerkeraad hun mede-
werking en critiek niet afkeurt, maar eer van harte
begreeft.

Hoofdzak is en blijft, dat de Kerkeraad
zelf *hoort* met de gemeente te *willen* rekenen,
en dat niet de houding worde aangenomen
van een preutisch college, dat zich ja goed houdt,
maar eigenlijk over elke critiek uit de gemeente
uit zijn hameur is, en den klager met een
Janje van Leiden afschepst.

Officieele Berichten.

Classis Middelburg.

De Classis Middelburg der Geref. kerken,
bijgestaan door de Prov. Deputaten, heeft in
hare vergadering van 24 April j.l. peremptoir
onderzocht den Eerw. Heer H. Meulink, ber-
pred. te Melis en Marienkerke.

Met algemeene stemmen werd genoemde
broeder toegelaten tot den dienst des Woords
en der Sacramenten.

Namens de Classis z. g.

C. B. SCHOEMAKERS, Scriba.

Souburg, 24 April 1900.

Prov. Syn. Noord-Brabant.

De Gereformeerde kerk te Nieuwendijk, daar-
toe aangewezen, maakt bekend, dat de Particu-
liere Synode van de Geref. kerken in Noord-
Brabant en Limburg zal gehouden worden te
Raamsdonk op *Woensdag 30 Mei*; aanvang
s'morgens 9½ uur.

Punten voor het Agendum en de namen en
woonplaatsen der Afgevaardigden worden inge-
wacht aan het adres van den eerstondergetee-
kende.

*Namens de Gereformeerde Kerk
te Nieuwendijk,*
J. A. GORDBLOED,
W. H. VAN HELDEN.

Nieuwendijk, 23 April 1900.

Classis Goes.

De Classis Goes heeft in hare vergadering
van den 18 April 1900, gehouden te Goes, ten
overstaan van de Gedeputeerden der Prov. Syn-
ode, peremptoir geëxamineerd en met alle
stemmen tot den Dienst des Woords en der
Sacramenten toegelaten den Eerw. heer H. W.
Laman, Theol. Cand. te Leiden, beroepen pre-
dikaat te Kruiningen.

Namens de Classis,
J. J. KOOPMANS, Scriba.

Deputaten voor de Correspondentie met Buitenlandsche kerken

hebben in hun vergadering van 19 dezer be-
noemd: tot Voorzitter: Prof. D. K. Wielenga,
van Kampen, en tot Secretaris, zoo voor het
buiten- als binnenland: Ds. J. van der Linden,
van 's-Gravenhage.

Namens Deputaten voorn.
J. S. VAN DER LINDEN.

Prov. Syn. van Noord-Holland.

De Classen van de Gereformeerde kerken in
de Provincie N. Holland worden bij dezen uit-
genodigd, de punten voor het Agendum en de
namen en woonplaatsen der Afgevaardigden
voor de Prov. Syn. van N. Holland, welke ge-
houden zal worden, D. V. *Woensdag 27 Juni*
1900 te *Hoorn*, voor of op 22 Mei te willen
opgeven aan den eerstondergeteekende.

Namens den voorzitter der Classis

F. ZANTINGH, Praesid.

D. S. RIEK, Scriba.

Hoorn, 12 April 1900.

Kort verslag van de vergadering der Classis Leeuwarden, gehouden te Leeuwarden, den 17 April 1900.

De vergadering wordt geopend door de roe-
pende Kerk van St. Jacobi-Parochie, bij monde
van haar dienaar Ds. Th. A. Bergman.

Uit de credentiebrieven blijkt, dat al de
kerken wettig vertegenwoordigd zijn, waarvan
4 met instructie.
Het moderamen constimeert zich als volgt:
Ds. S. Tromp praeses, Ds. N. V. van Goor
assessor, onderling H. P. Westra scriba.

De actarius leest de notulen van de vorige
vergadering, welke worden goedgekeurd en ge-
teekend.

De ingekomen stukken worden gelezen en
voor kennisgeving aangenomen.

Rondvraag naar art. 41 D. K. instructie.

1. Van de Kerk van St. J. Ze verzoekt voor
de helft vermindering van den omslag ten be-
hoefte van de kas voor emer. pred., pred. wed.
en wezen. De Classis wijst dit verzoek van de
hand.

2. Ze verzoekt als vorige jaren / 100 uit de
kas voor hulph. Kerken in de Classis. De
Classis wijst dit verzoek in.

3. Ze verzoekt als vorige jaren / 75 uit de
kas voor Inw. Zending. Wordt doorgezonden
naar de Prov. Synode.

4. Van de Kerk van Hilaard: „De Classis
verzoekt aan de Prov. Synode vermindering in
Classicalen omslag naar art. 13 D. K.“ De
Classis besluit hierop niet in te gaan, doch aan
deputaten naar de Prov. Synode op te dragen,
de belangen der Classis Leeuwarden te behar-
tigen, als een desbetreffend verzoek van de
Classis Dokkum in bespreking komt.

5. Van de Kerk van St. J. P. 1. Ze vraagt
/ 100 uit de kas voor hulph. Kerken in de
Classis. Het verzoek wordt ingewilligd.

2. Ze verzoekt / 100 uit de kas van Inw.
Zending. Wordt besloten te handelen als met
het desbetreffend verzoek van S.

Aangaande een vraag, betrekking hebbende
op de kerkelijke inzegeven van een huwelijk,
wordt ze nog van advies gediend.

6. De Kerk van Eemewoude vraagt en ver-
zoekt (nadat rapport uitgebracht was door Ds.
Kooij, dat de Kerk aldaar gelatiniseerd en de
ambien ingesteld zijn) tot consulat Ds. Wisse
van Garip.

Verder vraagt ze 12 vacaturebeurten in het
jaar aan, die haar worden toegestaan.

Onder de rondvraag naar art. 41 D. K. wor-
den deputaten naar de eerstvolgende Prov.
Synode benoemd: princi: Ds. W. P. de Vries,
Ds. J. P. Visser, G. Brugman en J. D. de Vries;
secundi: Ds. D. Steenhuis, Ds. W. T. Nijenhuis,
J. de Boer en M. Schouten.

Leeuwarden wordt als roepende Kerk aan-
gezien voor de volgende Classische vergadering.
De praeses sluit de vergadering met dank-
zegging.

Buitenland.

Duitsland. De confederatie van
vrije Geref. Kerken in Neder-Saksen.
Er bestaat in Neder-Saksen een confederatie
van Gereformeerde Kerken, welke zeven kleine
gemeenten omvat. De minister van eeredienst
heeft voor eenigen tijd de confederatie uitge-
noemd om zich bij de landskerk aan te slui-
ten. Tegelijkertijd heeft dezelfde minister de
tractementsverhoogen van de predikanten te
Münden en Göttingen in, beweerde dat de
overheid niet tot het uitbetalen van die ver-
hoogen verplicht was. Genoemde kerken
vroegen daarop advies aan Dr. Wach te Leip-
zig, die aantoonde, dat zij dezelfde rechten
hadden als de landskerk, die onder den heer
van het land als opperste bisschop staat. Na
opnieuw de zaak onderzocht te hebben, ver-
klaarde de minister, mede op advies van Dr.
Kahl te Berlijn, dat hij de tractementsver-
hoog wez zou laten uitbetalen, evenwel niet
die, welke het laatste was toegestaan. De
minister liet echter nogmaals de gemeenten,
toen zij in synode samenkwamen, door een
regeringscommissaris vermanen om zich bij de
landskerk aan te sluiten. De minister meende
dat de gemeenten in de groote landskerk beter
verzorgd zouden zijn als in de kleine machte-
loze confederatie; ook was het voortbestaan
der gemeenten beter gewaarborgd; de gemeen-
ten zouden ook een heilzamen prikkel ontvan-
gen voor het vervullen van hare roeping; ook
werden dan de uitwendige belangen beter be-
hardigd, als het tractement en het pensioen der
predikanten, de aanstelling van nieuwe hulp-
krachten, de ordening van en het opzicht over
de ambtsdragers.

De kerkeraden konden niet ontkennen, dat
vele redenen pleitten voor een aansluiting bij
de landskerk, maar wilden toch, vóór tot het
nemen van een besluit over te gaan, eerst nog

met hunne gemeenten raadplegen. Het pres-
byterium van Göttingen riep daarom in overleg
met de „vertegenwoordiging der gemeente“ een
vergadering der gemeente samen, welke den
28sten Februari gehouden werd.

Na een inleiding over de roeping van de
Christelijke gemeente gaf pastor Hellman een
overzicht van de geschiedenis der gemeente ge-
durende de laatste 100 jaren, en besprak daarna
uitvoerig den arbeid voor het rijk Gods, gelijk
zij thans door haar verricht werd, en den to-
estand der gemeente. Daarop behandelde de
ouderling Dr. Smend de aansluiting aan de
landskerk, daarbij objectief de voordeelen die
de confederatie en de aansluiting aan de lands-
kerk biedt, schetsende. De confederatie heeft
tot gebrek: geringe samenhang van de gemeen-
ten onderling, zoodat elke gemeente op zich
zelve staat; in de confederatie kon een ge-
meente sterven en verderven, zonder dat de
andere gemeenten zich daarover bekommeren;
er ontbreekt alle opzicht; het kwam hem voor,
dat de keuze van ouderlingen door de gemeente
moest geschieden, liever dan dat de kerkeraad
zich door coöptatie vernieuwde. Aan de andere
zijde legde hij ook de gevaren bloot die men
liep, wanneer men zich stelde onder het
staatsbestuur, en wel de vermenging van
staat- en kerkelijke belangen, de juridische
behandeling van gewetenszaken, het te veel
reger